

АНДРЕ МОРОА

ВНЕЗАПЕН ПРИЛИВ

Превод от френски: Георги Мицков, 1979

chitanka.info

— Да се свали маската? — каза Бертран Шмит. — Вярвате ли, че винаги е желателно да се свали маската? Напротив, аз мисля, че е изключение на някои чудесни и редки приятелства, единствено само маските правят поносим живота на обществата... Когато по стечение на обстоятелствата се случи някой от нас внезапно да разкрие цялата истина пред онези, пред които е имал навик да я крие, той бързо се разкайва за лудешката си откровеност.

Кристиан Менетрие се намеси:

— Спомням си — каза той — за една катастрофа в Англия... Дузина миньори се бяха оказали затрупани поради избухване на гризу... След една седмица, като не вярвали вече да видят бял свят и се чувствували обречени на гибел, те се отдали на своеобразна публична изповед... Представете си в какъв дух са говорили: „Е, добре, понеже всичко е свършено, не искам да умра, без да съм казал...“ После, противно на всички очаквания, те били спасени... Никога вече не пожелали да се видят... Инстинктивно всеки от тях избягвал хората, които знаели прекалено много за него. Маската била отново поставена на мястото си, а приличието — запазено.

— Да — каза Бертран. — Човек може да си представи и други реакции. Спомням си, че по време на едно пътуване в Африка бях съвсем неволен свидетел на сцена с вълнуващи признания.

Той прочисти гласа си и ни погледна с леко колебание. Странно, но Бертран, който тъй много е говорил пред публика, е стеснителен човек. Опасява се, че би могъл да досажда. И все пак тази вечер, след като никой от нас не се опита да му отнеме думата, той се реши:

— Вие сигурно сте забравили, че през 1938 година направих за „Алианс Франсез“ обиколка с беседи из Западна Африка, Френска Екваториална Африка и други задморски територии. Английски, френски, белгийски колонии (по онова време още се казваше колонии), обиколих навред и не съжалявам. Посетителите бяха редки из тези страни и бяха посрещани царски, или нещо повече — братски... Няма да ви кажа името на малката столица, за която сега ще ви разкажа, защото героите на случката са още живи... Те са губернаторът, мъж на около петдесет години, гладко избръснат, с посребрени коси и неговата съпруга, много по-млада, руса, с черни очи, оживена и духовита. Да ги наречем Бусар за удобство на разказа. Те ми оказаха гостоприемство в „двореца“, който сред тамошните червени скали представляваше

голяма вила в казармен стил, мебелирана оригинално, и аз прекарах у тях два дни на приятна отмора. На масата в салона — маса от абанос, поставена върху тигрова кожа — бях намерил „Нувел ревю франсез“, „Меркюр дьо Франс“, най-новите романи. Пред младия адютант лейтенант Дюга изразих възхищение от поддържането на дома.

— Бога ми — каза той, — нямам никаква заслуга за това, което ви е харесало; то се дължи на госпожа Бусар... Цветя и книги, това е нейната стихия.

— Поклонничка на литературата ли е госпожа Бусар? — запитах аз.

— Разбира се... Сигурно сте го забелязали... Жизел, както, непочтително я наричаме тук, е учила в Севърското девическо училище. Преди да се омъжи за губернатора, е била учителка по литература в Лион... Там той я е видял отново по време на отпуск... Казвам „видял отново“, защото я е познавал; тя е дъщеря на един от най-добрите му приятели. Обикнал я; тя се съгласила да го последва тук. Изглежда, че от своя страна и тя се е била привързала към него.

— Въпреки разликата във възрастта?

— Трябва да се каже, че тогава губернаторът е имал голямо обаяние. Хората, които го познават от преди брака му, разказват, че е имал големи успехи сред жените... Сега е остарял.

— Такива бракове са опасни за кръвообращението.

— О, не е само бракът. Животът на шефа никога не е бил лек... Тридесет години в Африка... Климатът, постоянни безпокойства, непосилна работа... Мъж на място е шефът... Когато е дошъл тук преди десет години, съвсем диви племена са живеели в тази огромна гора. Те загивали от глад. Магьосниците им ги насъсквали да се избиват взаимно, да си крадат жените и децата, да принасят човешки жертви пред идолите... Шефът омиротворил племената, събрал ги, показал им, че могат да отглеждат тук какао... Мога да ви уверя, че никак не е лесно да убедиш хора, непознаващи понятието бъдеще, да засаждат дръвчета, които ще дадат плод след шест години.

— Не съжаляват ли за своята свобода, за своето безделие? Какви са чувствата им към губернатора?

— Преданост, или по-точно благоговение... Онзи ден го придружих при едно твърде първобитно племе... Вождът коленичи пред него: „Ти се отнесе към мен като към мързелив син“ — каза той.

„Ти направи добре... Ти ме събуди... Сега съм богат...“ Те са интелигентни, ще видите, и лесно усвояват, ако умееш да ги подхванеш... Но трябва да си нещо като светец, за да спечелиш уважението им.

— И вашият шеф ли е светец?

Младият лейтенант ме погледна усмихнат.

— Какво е светец? — запита той.

— Не зная... Съвършено чист човек.

— О, да, шефът е такъв... Той няма пороци, не е алчен за нищо, освен може би в едно отношение... Амбициозен е, не заради самата слава, а за делото, което трябва да се извърши... Той обича да организира и иска да управлява все по-големи и по-големи територии.

— Като Лиоте, който казваше: „Мароко? Нищо и никакво селце... Потребен ми е светът.“

— Точно така. Шефът би бил възхитен, ако му поверят управлението на тази малка планета... И би го осъществил по-добре от другите.

— Но вашият светец е бил същински дон Жуан?

— Бил е също и свети Августин... Младежки грехове... Откакто се е оженил, той е най-примерният съпруг... А господ знае, че не му липсват възможности при длъжността, която заема... Дори аз, който съм само негова сянка...

— И вие ги използвате?

— Не съм нито губернатор, нито светец, нито съм женен... Ползувам предимствата на неизвестността си... Но да поговорим за вашето пътуване. Знаете ли, че шефът има намерение да ви придружи утре чак до целта на следващия ви етап?

— Наистина губернаторът ми предложи да ме откара с личния си самолет. Каза ми, че му предстояло да инспектира крайбрежието и да открива някакъв паметник... Вие ще дойдете ли?

— Не... Освен губернатора и вас, ще бъдат още и госпожа Бусар, която не обича да оставя съпруга си да лети сам над горите, пилотът и войсковият началник, полковник Анжелини, който трябва да участва в инспекцията.

— Виждал ли съм го?

— Не вярвам, но ще ви се понрави... Той е блестящ, забавен... И същински ас от военна гледна точка. Бивш офицер от разузнаването в

Мароко; един от възпитаниците на вашия Лиоте... Съвсем млад и вече подполковник; има голямо бъдеще.

— Дълго ли ще бъде пътуването?

— О, не! Един час над гората до делтата, после сто километра над плажове и пристигате...

Последната вечеря в двореца беше приятна. Подполковник Анжелини беше поканен, за да подготви пътуването. Този подполковник имаше вид на капитан. Млад по лице и по дух. Говори много и добре; имаше ум, склонен към парадокси, понякога агресивен, твърде образован. Той знаеше повече от губернатора за нравите на местните жители, за техните тотеми и табу. За моя голяма изненада госпожа Бусар компетентно го допълваше. Губернаторът слушаше жена си с видимо възхищение и от време на време скрито ме поглеждаше, за да види какво впечатление ми е направила. След вечеря той отведе Анжелини и Дюга в кабинета си, за да уредят някои спешни въпроси, и аз останах насаме с Жизел. Тя беше кокетна, а тази игра лесно ме увлича, но щом се почувствува по-свободно с мен, тя ме попита за впечатлението ми от подполковника.

— Какво мислите за него? — заговори тя. — На вас, деятеля, сигурно ви е допаднал. Той е незаменим за нас. Мъжът ми много го цени... Аз пък се чувствавам малко като изгнаница тук и той ми носи полъх от Франция и от света... Ако имате случай, накарайте го да ви каже стихове... Същинска жива антология.

— Ето нещо, което ще е от полза в самолета.

— Не — отвърна тя, — бученето на витлото заглушава гласовете.

Към десет часа губернаторът и подполковникът се присъединиха към нас, но се разделихме почти веднага, тъй като заминаването на следващата сутрин беше определено за четири часа с оглед на температурата.

Когато черният прислужник ме събуди, времето не беше добро. Духаше доста силен западен вятър. През живота си съм натрупал хиляди летателни часове и се качвам в самолет без никакво безпокойство. Но все пак не ми са много приятни такива пътувания над девствена гора, където приземяването би било невъзможно и където ако по чудо самолетът кацне на някоя поляна, няма почти никакви изгледи за откриването му. Слязох за закуска и намерих край масата Дюга.

— Метеорологичният бюлетин е лош — заговори той със загрижен вид. — Пилотът предлага да се отложи полета, но шефът не иска и да чуе. Той казва, че има „барака“^[1] и че метеоролозите винаги се лъжат.

— Надявам се да е така — казах, — защото тази вечер трябва да изнеса беседа в Батока. Нямам друг начин да се придвижа до там.

— За мен е лесно да се покажа смел — добави Дюга. — Нали няма да пътувам... Но и аз мисля като шефа. Предвидените катастрофи никога не се случват.

Веднага след това слязоха губернаторът и неговата съпруга. Той беше в бяла униформа, върху която се открояваха ордените. Госпожа Бусар, елегантна, със спортен вид, изглеждаше като дъщеря на своя съпруг. Още сънена, тя говореше малко. На самолетната площадка (голяма поляна, изсечена сред гората) намерихме подполковника, който бе обърнал иронично предизвикателен поглед към буреносното небе.

— Спомняте ли си — запита ме той — описанията на Сент-Егз за въздушните ями над планините? Въздушните ями над горите са много по-лоши. Ще видите. Пригответе се за танц... Вие би трябвало да останете тук, госпожо — добави той, като се обърна към госпожа Бусар.

— Дума да не става — заяви твърдо тя. — Ще остана, ако другите останат; ще тръгна, ако другите тръгнат.

Пилотът бе поздравил губернатора и се бе отдалечил с него от нашата група. Разбрах, че настоява да отложим пътуването и че среща съпротива. След миг губернаторът се върна към нас и каза сухо:

— Да се качваме.

Няколко минути по-късно летяхме над море от дървета и шумът на витлата затрудняваше всякакъв разговор. Под пристъпите на вятъра гората се огъваше като шия на чистокръвен кон. Госпожа Бусар бе затворила очи. Аз бях взел книга, но подскачанията на самолета скоро станаха тъй силни, че трябваше да се откажа от намерението да чета. Летяхме на около хиляда метра над гората, сред черни облаци и плътен дъжд. Горещината беше тежка, мъчителна. От време на време апаратът като че ли пропадеше в кладенец и тъй силно се сблъскваше с поустойчиви слоеве въздух, че човек започваше да се пита дали крилата му ще издържат.

Няма да се опитвам да опиша това кошмарно пътуване. Представете си постоянно засилващ се ураган, разлюшкан самолет, пилот, който се обръща от време на време към нас със загрижено лице. Губернаторът оставаше спокоен; жена му не си отваряше очите. Така измина повече от час. Изведнъж подполковникът ме бутна по ръката и ми посочи прозорчето на кабината.

— Вижте — извика той в ухото ми, — внезапен прилив... Делтата вече не се вижда.

Гледката беше наистина изключителна. Там, където свършваше черната маса на дърветата, се виждаше само море, жълто море, което сякаш изцяло бе покрито с кал. Бесен вятър се втурваше в пристъп към гората и изглеждаше, че тя отчасти е погълната от водата. Плажът беше напълно изчезнал. Пилотът надраска няколко думи с молив и като се поизвърна, подаде бележката на подполковника, който ми я показва.

„Никакъв ориентир. Няма радиосигнали. Не зная къде да се приземя.“

Подполковникът стана и като залиташе при тласъците, занесе съобщението на губернатора.

— Има ли достатъчно гориво, за да се върнем? — попита той.

Подполковникът отиде да предаде въпроса и се върна със спокойния отговор.

— Не.

— Тогава нека слезе и види не се ли подава още някой остров или част от брега. Това е единственият ни шанс. — После към жена си, която тъкмо отвори очи: — Не се страхувай, Жизел, има внезапен прилив. Ще се опитаме да се приземим където и да е. Там ще чакаме да стихне бурята и да ни потърсят.

Тя посрещна ужасната новина със смайващо и стоическо спокойствие. Самолетът се спусна твърде ниско. Ясно различавах огромните жълти вълни и, облети от мътна светлина, превитите от вятъра дървета. Пилотът следваше границата между морето и гората, търсейки поляна или плаж. Не продумвах нищо, но си мислех, че сме загубени безвъзвратно.

„И защо?“ — казвах си аз. „Защо се качих на тази галера?^[2] За да говоря пред двеста или триста безразлични зрители?... Каква глупост са тези тъй празни пътувания!... Но в края на краищата все ще се мре веднъж. Ако не бъде тук, бих могъл да срещна някой камион в Париж или някой микроб, или някой заблуден куршум... Ще видим какво ще стане.“

Не мислете, че се хваля, като ви описвам моето примирение. Истината е, че и у мен, като у всеки човек, надеждата е тъй здраво вкоренена, че въпреки очевидната опасност не вярвах в близостта на смъртта. Умът ми я установява, а тялото ми не я приема. Подполковникът зае място до пилота и заедно с него почна да се взира в жълтеникавия океан. Видях го да протяга ръка. Самолетът наведе крило. Подполковникът се обърна. Невъзмутимото му лице просветна.

— Едно островче — каза той.

— Достатъчно голямо ли е, за да кацнем? — попита губернаторът.

— Струва ми се...

След миг той потвърди:

— Да, положително... Хайде, Боек.

Пет минути по-късно ние се приземихме върху песъчлив бряг, безсъмнено част от делтата. Пилотът бе маневрирал тъй успешно и случаят бе тъй благосклонен към нас, че самолетът се бе заклешил между две палми, което му позволяваше да устоява на вятъра. Бурята връхлиташе с такава сила, че бе невъзможно да се излезе навън. Пък и каква би била ползата? Вдясно и вляво имаше стотина метра влажен пясък. Пред нас и зад нас бе океанът. Бяхме спасени за момента, но ако не се случеше чудо, това нямаше да е за дълго.

При това почти безнадеждно положение аз се възхитих от нашата спътница. Тя беше не само храбра, но и спокойна и весела.

— Има ли гладни? — запита тя. — Имам пакет със сандвичи, малко плодове...

Пилотът, който дойде при нас в кабината, каза, че ще е разумно да пестим храната, защото само един господ знае кога и как ще се измъкнем от това място. Той още веднъж се опита да предаде местоположението ни по радиото, но не получи никакъв отговор. Погледнах часовника. Беше единадесет часа сутринта.

Следобед вятърът малко поотслабна. Нашите палми бяха устояли. Губернаторът задряма. Аз затворих очи, после несъзнателно ги отворих, тъй като бях изпитал някакво особено усещане за топлина и сила. Тогава изненадващо долових размяна на погледи между подполковника и Жизел, които бяха на няколко метра един от друг. Изразът на лицата им беше тъй нежен, тъй всеотдаен, че не оставаше място за никакво съмнение: те се обичаха. Още снощи бях предугадил, че е така, без да зная защо, тъй като държането им изглеждаше безупречно. Побързах отново да затворя очи и бях тъй уморен, че заспах.

Събудих се от пристъпа на вятъра, който разтърси тъй силно самолета, че изглеждаше да го изтръгва от крехката му опора.

— Какво става? — запитах.

— Бурята пак се засилва и морето приижда — каза пилотът е известна горчивина. — Този път наистина сме загубени, господине. След час морето ще потопи това парче земя... и нас.

Той погледна към губернатора укорително и сърдито, като добави:

— Аз съм бретонец и вярващ... Ще се помоля.

В навечерието бях научил от Дюга, че губернаторът минава за антиклерикал по политическа традиция, но че гледа благосклонно на мисионерите, които му оказват големи услуги. Той не даде вид, че ще последва примера на пилота, нито че ще го осъди. В този миг се чу изтрещяване: бурята бе пречупила палмата отляво. Краят изглеждаше въпрос на минути. Тогава Жизел, силно побледняла, се хвърли към младия подполковник в изблик на възвишена страст:

— Понеже всички ще умрем, искам да умра в твоята прегръдка.

Обърната към съпруга си, добави:

— Моля да ме извините, Ерик... Направих всичко, за да ви спестя тази мъка, докато... Сега всичко е свършено и за мен, както и за вас... Не мога повече да лъжа.

Подполковникът, треперещ, стана и се опита да отстрани от себе си тази обезумяла жена.

— Господин губернаторе... — започна той.

Грохотът на торнадото ми попречи да чуя остатъка от неговото изречение. Седнал на два метра оттам, губернаторът изглеждаше погълнат от тази двойка. Устните му потрепваха, но не зная дали

казваше нещо, или напразно се опитваше да изговори някакви думи. Страхотната бледност на лицето му вдъхна опасение, че ще припадне. Самолетът се опираше на земята само с едното си крило, закрепен все още на палмата отдясно, и плющеше като знаме под напора на бурята. Би трябвало да мисля само за смъртната опасност, в която се намирахме всички, за Изабел, за моето семейство, но пред очите ми имаше тъй необикновено зрелище, че то ме поглъщаше изцяло.

В предната част бе пилотът, коленичил с гръб към останалите, шепнейки молитви. Подполковникът изглеждаше разкъсан между любовта, която му налагаше да прегърне умоляващата го жена, и нежеланието да унижи своя шеф, когото видимо почиташе. Що се отнася до мен, аз се бях напрегнал да устоя на силните тласъци и правех каквото можех, за да стоя настрана от драмата и да смущавам колкото е възможно по-малко тези трима души. Струва ми се, че всъщност те бяха забравили за моето присъствие.

Като се опираше на креслата, губернаторът успя да се приближи до жена си. При този ужасен катаклизъм, който унищожаваше едновременно и съществуването му, и неговото щастие, той запазваше учудващо достойнство. Никакъв гняв не изкривяваше хубавото му лице, но очите му бяха влажни. Когато се приближи съвсем, той се облегна на мен и заговори с глас, който звучеше покъртително поради изключителната си нежност:

— Нямах никаква представа, Жизел, никаква представа... Върнете се да седнете до мен... Жизел! Моля ви... Заповядвам ви.

Тя бе обгърнала с ръце подполковника и се опитваше да го привлече към себе си.

— Любов моя — говореше тя, — любов моя, защо да се съдържаме? Всичко е свършено... Искам да умра с устни върху твоите... Любов моя, не жертвувай нашите последни минути за някакви скрупули... Докато беше необходимо, аз те слушах, ти добре знаеш, че е така... Ти уважаваше Ерик, ти го обичаше... Аз също... Да, това е истина, Ерик, обичах те!... Но тъй като това е краят!

Някакво метално парче, отхвъркнало при по-силен удар, я удари по лицето. Струйка кръв, твърде тънка, се очерта по бузата ѝ.

— Да запазим приличието! — каза тя с горчивина... Колко пъти си ми повтарял тези три думи, любов моя... И ние го запазихме,

съвсем старателно... Но сега?... Сега трябва да спасим не приличието, а тези нещастни последни минути...

После продължи с нисък и глух глас:

— Страхливец, страхливец! Ние след миг ще умрем, а ти оставаш „мирно“ пред един призрак.

Съпругът ѝ се наведе с кърпичка в ръка и с нежно и сръчно движение изтри окървавената буза. Сетне погледна подполковника с печална твърдост, без неприязън. Струва ми се, че разбрах какво искаше да каже погледът му: „Прегърнете тази нещастница. Аз съм над всякакво страдание...“ Другият, поразен, изглеждаше да отговаря по същия безмълвен начин: „Не, аз твърде много ви уважавам. Простете ми.“ Сякаш виждах Тристан и крал Марк. Никога не съм бил свидетел на по-патетична сцена. Чуваше се само воят на вятъра и като далечен шепот молитвата на пилота; през прозорчето на кабинката се виждаше само оловносивото небе с препускащи мрачни облаци и — ако се надвеси човек — жълтите вълни, които прииждаха.

После имаше кратък отдых и жената, вкопчана за мундира на офицера, можа да се изправи. С някакво диво предизвикателство тя го целуна право в устата. Той се отдръпваше още няколко секунди, а след това, отстъпвайки пред съчувствието или пред желанието, като извърна най-сетне очи от своя шеф, страстно върна целувката. Губернаторът побледня още повече, отпусна се назад върху облегалката и сякаш припадна. Инстинктивна дискретност ме накара да затворя очи.

Колко време остана така нашата група? Не зная. Единственото нещо, за което си спомням със сигурност, е, че след минути или часове ми се стори да чувам шум от мотор, проникващ през бурята. Халюцинация ли бе това? Наострих уши и се огледах. Спътниците ми и те се вслушваха като мен. Подполковникът и Жизел се бяха отделили. Тя бе направила крачка към съпруга си. Губернаторът се навеждаше към прозорчето. Пилотът, изправен, запита:

— Чувате ли, господин губернатор?

— Чувам. Самолет ли е това?

— Не вярвам — каза пилотът. — Това е шум от мотор наистина, но по-лек.

— Тогава какво е? — каза подполковникът. — Не виждам нищо.

— Може би флотски катер?

— Откъде би узнал, че сме тук?

— Не зная, господин подполковник, но шумът се засилва. Те се приближават. Шумът идва от изток, значи откъм брега... Но гледайте, господин подполковник, тази сива точка, там, там, върху вълните... Катер е.

Той избухна в истеричен смях.

— Боже мой! — възкликна Жизел и отново пристъпи към своя съпруг.

С лице прилепено към прозорчето аз вече ясно виждах катера, който се приближаваше. Той водеше мъчителна борба с настъпващия прилив, изчезваше от време на време между гребените на вълните, но напредваше. За да стигнат до нас, моряците употребиха четвърт час, който ни се стори безкраен. Когато се приближиха достатъчно и се задържаха с помощта на канджа, хвърлена върху палмата, изникна трудният въпрос как да се прехвърлим на катера. Пристъпите на вятъра, които люшкаха нашия самолет, правеха опасно всяко движение. Самият катер подскачаше като тапа над вълните. Накрая пилотът, който бе отворил вратата, успя да хвърли въжена стълба, която моряците хванаха. И до днес не зная как успяхме да се качим на катера, без нито един от петимата да падне в морето.

Загърнати с непромокаеми наметала, ние гледахме от катера със закъснял ужас към нашия самолет. Погледнат отдалеко, той изглеждаше като същинско чудо на равновесието, което очевидно не би могло да издържи дълго време. С учудващо спокойствие Жизел се опитваше да оправи прическата си. Младият командир на корабчето разказа, че един наблюдател е видял кацането на нашия самолет и още от сутринта са се опитвали да ни се притекат на помощ. Три пъти яростта на морето принуждавала спасителите да се връщат. Сполучили четвъртия път. Моряците ни съобщиха също, че бурният прилив е причинил страхотни щети на крайбрежните селища и в пристанището на Батока.

Местният административен началник ни посрещна на кея. Той беше млад колониален чиновник, малко поуплашен от проблемите, които създаваше бедствието. Но още щом стъпи на брега, губернаторът Бусар отново стана „шефът“. Той се разпореди за необходимите мерки като ръководител от голяма величина. Потребно му беше съдействието на подполковник Анжелини, за да организира съдействието на

войската при спасителните работи, и държането на двамата мъже ме поразя. Гледайки ги как работят за общата цел, никой не би допуснал, че между тях има тъй неприятни спомени, гняв и разкаяние. Госпожа Бусар бе заведена в дома на административния началник, чиято млада жена ѝ предложи чай и ѝ зае шлифер. Подир това нашата спътница също поиска да работи и се зае с грижи за ранените и за децата.

— Що се отнася до откриването на паметника, господин губернатор... — започна местният ръководител.

— Ще се погрижим за умрелите, когато осигурим безопасността на живите — каза губернаторът.

За моята беседа не можеше да става и дума. Чувствувах, че всички участници в малката драма бързат да ме отправят към следващия ми етап. Решихме да замина с влака. Сбогувах се с госпожа Бусар.

— Какъв ли спомен ще запазите — ми каза тя.

Не зная дали имаше пред вид злополучния полет, или любовната трагедия...

— Виждали ли сте ги пак? — попита Клер Менетрие.

— Почакайте — каза Бертран Шмит. — Две години по-късно, през 1940 година, бях мобилизиран като офицер и срещнах Дюга, капитан, в офицерската трапезария на една колониална дивизия на фронта във Фландрия. Той заговори за онова ужасно пътуване: „Имахте щастие, че се спасихте. Пилотът ми разказа всичко... Беше много сърдит на шефа, комуто бе предсказал катастрофата още преди да тръгнете.“

След миг натегнато мълчание, Дюга добави:

— Кажете ми, моля, какво се е случило в оня ден? Никой не ми каза нито дума, но сянката на някаква драма сякаш тегнеше при завръщането над губернатора, над жена му и над полковник Анжелини... Знаете ли, че малко след това подполковникът поиска преместване и го получи?... Най-много ме учуди това, че шефът енергично подкрепяше това искане.

— Защо ви учуди?

— Не зная... Той много го ценеше... Пък и все ми се струваше, че там ще се опитат да го задържат.

— Там?... Искате да кажете Жизел?

Дюга ме изгледа внимателно.

— Тя най-много настояваше за заминаването му.

— А какъв стана Анжелини?

— Полковник, естествено! Сега командува полк от леки танкове.

Доиде поражението. Пет години борби, страдания и надежди. После видях, както и вие, как Париж се възвръща към живот. В началото на 1947 година веднъж Елен дьо Тианж ме запита:

— Ще ви бъде ли приятно да обядвате със семейство Ерик Бусар? Казват, че щял да бъде назначен за върховен комисар в Индокитай... Той е забележителен човек, малко студен, твърде начетен. Знаете ли, че миналата година е издал стихосбирка под псевдоним?... Жена му е красива.

— Познавам я. Преди войната им гостувах по времето, когато той беше губернатор някъде из черна Африка... О, би било интересно да ги видя отново.

Питах се дали те ще се зарадват от тази среща. Не бях ли единственият свидетел на онова, което безсъмнено беше голямата драма на живота им? И все пак от любопитство приех поканата за обяд.

Тъй силно ли ме бяха преобразили войната и нещастията? Семейство Бусар отначало не ме позна. Отправих се към тях и тъй като погледнах Елен с въпросителен и учтив израз, тя ме назова. Затвореното лице на губернатора просветна и жена му се усмихна:

— Разбира се. Вие идвахте у нас, в Африка?

На масата тя беше моя съседка. Опитвах се да проникна в мислите ѝ, бях внимателен, сякаш се движех върху лед. След като установих, че е съвсем ведра и спокойна, аз се осмелих да ѝ припомня за торнадото.

— Вярно — каза тя, — и вие участвахте в онова безсмислено пътуване!... Какво приключение! Без малко всички щяхме да загинем там.

Тя замълча, докато ѝ поднасяха ново блюдо, после продължи с естествен тон:

— Но тогава вие сте се запознали у нас и с Анжелини... Знаете ли, че той, горкият, бе убит?

— Не, не знаех... Във войната ли?

— Да, в Италия... Командуваше дивизия при битката за Монте Касина и загина там... Много жалко, имаше голямо бъдеще... Мъжът

ми много го ценеше.

Погледнах я с изненада, като се питах дали тя си дава сметка за учудването, което предизвикват у мен тези думи. Видът ѝ беше уравновесен, благоприлично тъжен, както подобава при разговор за смъртта на чужд човек. Тогава разбрах, че маската бе поставена отново на мястото си тъй солидно, че се бе превърнала в самото лице. Жизел бе забравила, че знаех.

---

[1] Добър шанс (араб.) — Б.пр. ↑

[2] Прочут израз из „Хитрините на Скапен“ от Молиер. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.